

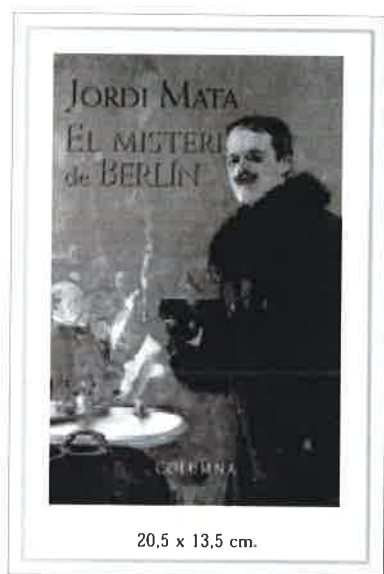
EI

darrer Sant Jordi

Jordi Mata
El misteri de Berlín,
 Columna, Barcelona, 1997
 342 pàgs.

L'últim Premi Sant Jordi es passeja damunt la corda, sempre controvertida, que separa un gènere comercial d'un llibre «de gènere» amb qualitat. Però Jordi Mata no es conforma amb una història d'intriga qualsevol i planeja el segrest, instigat per Hitler, d'una famosa actriu de Hollywood —Marlene Dietrich— en un dels períodes més brutals de la història: el que envolta la Segona Guerra Mundial. El narrador no s'hi està de dir la seua i alerta els lectors des del «Pròleg», en un rampell alligador («Contra aquests brots d'una nissaga que els molesta que es parli, es lleixi i es pensi (...) l'antídote és ben senzill i conegut: no oblidar els errors comesos, per tal de no repetir-los») que derivarà, segurament de manera més oportuna, del mateix transcurs de la novel·la.

El misteri de Berlín és el resultat d'un joc d'autories fictícies volgudament complexes, transcripció a través de diversos intermediaris d'un original rus que recreava el testimoniatge del protagonista de la història: un «heroi» gens convencional a partir del qual es basteixen, creiem, els majors encerts de la novel·la. «Irlandès, de la infanteria britànica, i borratxo», Sheridan treballa com a extra a Hollywood en els anys en què hi triomfa la Dietrich. Les seues aparicions en l'argument són esporàdiques i en aparença intranscendents, sempre tractades amb humor al marge del segrest de l'actriu, fins que conflueixen les dues línies de l'acció i l'extra condueix l'aventura al seu desenllaç. Aleshores, l'autor acara dues maneres de vida totalment oposades —només comparteixen la relació amb el cinema— que van més enllà de la caracterització individual. En un moment en què l'acció s'atura, la vertadera relació entre els personatges es fa evident: «ella, sincerament agrada a aquell extra que havia interpretat el paper de la seva vida sense que ningú l'hagués contractat per fer-ho; ell, aclaparat de sobte per la timidesa, conscient de ser amb una deessa del cinema, i disculpant-se cada dos per tres per aquell

20,5 x 13,5 cm.

rampell de por...) Així arriben al barri de Londres on Preston Sheridan viu en la més absoluta misèria, i és en aquest xoc amb la realitat que la novel·la planteja una interessant reflexió. La Dietrich i el món fastuós del cinema, punt d'atenció destacat d'un dels homes més tristament decidits en la història d'Europa; i Preston Sheridan, personatge anònim davant les càmeres, familiaritzat amb la misèria quotidiana, ignorat i oblidat després de resoldre favorablement el segrest. Plegats, s'enfronten a un espectacle desolador: «—Quina mena d'infern és aquest? —És l'infern. En el seu estat més salvatge. Mai no vas veure misèria, al teu Berlín natal? —Sí, després de la guerra... —No és el mateix. Un estúpid afany de glòria [...] us va portar la misèria allà... Però quina guerra ha provocat aquesta misèria?»

El desenllaç del segrest es resumeix en l'obligat silenci davant l'ambaixador nord-americà, per raons d'Estat, dels decebutos protagonistes; i en la inesperada resposta de Hitler al fracàs de la missió: «bé, no s'amoïni per això». A l'altra banda hi ha un lector que continua en sopols entre la impressió de realitat i de ficció, que sempre afegeix atractiu a l'argument.

Marlene Dietrich i Preston Sheridan només tornen a trobar-se durant la guerra, ella en la constant missió de diva i ell en la de desafortunat soldat ferit al camp de batalla. Una trobada eròtica, entre el deliri de la malaltia i la sospita de realitat, excessivament forçada que, potser, pretén afegir el «final feliç» que no havien tingut els personatges davant l'ambaixador. Un mal pas en la corda? De moment, Jordi Mata encara s'hi manté en equilibri.